

Sygn. akt VI Ka 170/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 maja 2014 r.

Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze w VI Wydziale Karnym Odwoławczym w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SO Edyta Gajgał (spr.)

Sędziowie SO Andrzej Wieja

SO Tomasz Skowron

Protokolant Anna Potaczek

po rozpoznaniu w dniu 16 maja 2014 r.

sprawy **M. S.**

oskarżonego z art. 212 § 1 kk

z powodu apelacji, wniesionej przez oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze VIII Zamiejscowego Wydziału Karnego z siedzibą w Kamiennej Górze

z dnia 29 stycznia 2014 r. sygn. akt VIII K 83/13

I. uchyla zaskarżony wyrok wobec M. S. w zaskarżonej części to jest, co do czynu z art. 212 § 1 kk zarzuconego mu w pkt II części wstępnej i na podstawie art. 17 § 1 pkt 9 kpk postępowanie karne o ten czyn w stosunku do oskarżonego umarza,

II. kosztami procesu obciąża oskarżyciela prywatnego Z. B..

Sygn. akt VI Ka 170/14

UZASADNIENIE

M. S. został oskarżony przez oskarżyciela prywatnego Z. B. o to, że:

I. w dniu 1 września 2011r. w K., woj. (...), w prywatnym akcie oskarżenia, złożonym w II Wydziale Karnym Sądu Rejonowego w Kamiennej Górze, pomówił Z. B. o popełnienie przestępstwa z art. 212 § 1 kk w zw. z art. 12 kk, mającego polegać na tym, że Z. B., w okresie od 16 lipca 2011r. do 1 września 2011r. w miejscowości J., pomawiał M. S. o dokonanie kradzieży pieniędzy z zakładu pracy położonego w miejscowości J. (...), stanowiących własność Z. B., przez co naraził M. S. na utratę zaufania niezbędnego dla sprawowania funkcji sołtysa wsi oraz radnego Gminy W., co mogło poniżyć Z. B. w opinii publicznej,

to jest o czyn z art. 212 § 1 kk

II. w dniu 15 listopada 2011r. w K., woj. (...), w piśmie skierowanym do Prokuratury Rejonowej w Kamiennej Górze pomówił Z. B. o to, że Z. B. miał się dopuścić przywłaszczenia samochodowej nawigacji satelitarnej o wartości 400 złotych na szkodę M. S., co mogło poniżyć Z. B. w opinii publicznej,

to jest o czyn z art. 212 § 1 kk

III. w dniu 12 czerwca 2012r. w K., woj. (...), w zażaleniu złożonym w postępowaniu prowadzonym przed Sądem Rejonowym w Kamiennej Górze pod sygn. akt II W 117/12, a kierowanym do Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze, pomówił Z. B. o to, „że ten wraz z ze swoim pełnomocnikiem ustanowionym w sprawie o sygn. akt II W 117/12 nieujawnionego i nieustalonego dnia zgłosił się do pełnomocnika M. S. o nieustalonych danych osobowych w nieustalonym miejscu w celu zawarcia rzekomej ugody o polubownym zakończeniu sprawy w sprawie rzekomego przywłaszczenia przez Z. B. urządzenia nawigacyjnego (...), którego w istocie nikt i nigdy nie przywłaszczył sobie, co nie tylko nie polega na prawdzie, ale miało ukazać Z. B. jako sprawcę wykroczenia, który miał podjąć takie działanie, aby uniknąć odpowiedzialności karnej”, które to twierdzenia mogły poniżyć Z. B. w opinii publicznej,

to jest o czyn z art. 212 § 1 kk

Sąd Rejonowy w Jeleniej Górze VIII Zamiejscowy Wydział Karny z siedzibą w Kamiennej Górze wyrokiem z dnia 29 stycznia 2014r. w sprawie VIII K 83/13:

1. na podstawie art. 17 § 1 pkt 6 kpk w zw. z art. 101 § 2 kk umorzył postępowanie w przedmiocie czynu opisanego w punkcie I części wstępnej wyroku,
2. M. S. uniewinnił od popełniania czynu opisanego w punkcie III części wstępnej wyroku,
3. M. S. uznał za winnego popełnienia czynu opisanego w punkcie II części wstępnej wyroku, stanowiącego występki z art. 212 § 1 kk, i za to, na podstawie art. 212 § 1 kk, wymierzył mu karę 100 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 10 złotych,
4. na podstawie art. 628 kpk i art. 631 kpk oraz art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 1973r. o opłatach w sprawach karnych zasądził od M. S. na rzecz Z. B. kwotę 100 złotych z tytułem 1/3 poniesionych przez Z. B. kosztów procesu i wymierzył mu opłatę w kwocie 100 złotych,
5. na podstawie art. 632 pkt 1 kpk w pozostałym zakresie kosztami procesu obciążył Z. B..

Wyrok ten zaskarżył w części dotyczącej rozstrzygnięcia z pkt 3 – skazania za czyn z art. 212§1 kk – oskarżony M. S. podnosząc zarzuty obrazy przepisów postępowania oraz błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku. W apelacji nie został sformułowany wniosek, jednak jej lektura nie pozostawia wątpliwości, że skarżący domaga się uniewinnienia od popełnienia przypisanego mu czynu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacja o tyle okazała się uzasadniona, że zaskarżony wyrok wymagał uchylecia, a postępowanie w sprawie należało umorzyć z uwagi na wystąpienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 9 kpk. Zgodnie z tym przepisem, niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów oraz wpływu uchybienia na treść orzeczenia sąd odwoławczy uchyla zaskarżone orzeczenie, jeżeli zachodzi jedna z okoliczności wyłączających postępowanie, określonych w art.17§1 pkt 5, 6 i 8-11 kpk. W tej sprawie postępowanie z oskarżenia prywatnego było prowadzone mimo wystąpienia negatywnej przesłanki procesowej z art.17 § 1 pkt 9kpk, a więc mimo braku skargi uprawnionego oskarżyciela.

Wprawdzie w prywatnym akcie oskarżenia wniesionym przez Z. B. zarzucił on oskarżonemu M. S. popełnienie czynów zakwalifikowanych z art. 212§1 kk, a więc takich, które podlegają rozpoznaniu w trybie przepisów rozdziału 52 kodeksu postępowania karnego, to jednak treść zarzutu postawionego oskarżonemu w pkt II skargi prywatnej, będącego przedmiotem rozpoznania przez sąd odwoławczy w związku z apelacją oskarżonego, nie pozostawia wątpliwości, że obejmuje on swoim zakresem zachowanie ścigane z oskarżenia publicznego, a mianowicie wyczerpujące znamiona czynu zabronionego z art.234kk. Jak wynika z opisu czynu, Z. B. poczuł się pomówiony tym, co M. S. zarzucił mu w piśmie opatrzonym datą 14 listopada 2011r., które wpłynęło do Prokuratury Rejonowej w Kamiennej Górze w dniu 15 listopada 2011r., to jest zgłoszeniem faktu przywłaszczenia należącej do niego rzeczy – nawigacji satelitarnej o wartości

400zł – którego to przywłaszczenia, według zgłaszającego, miał dokonać Z. B.. W piśmie skierowanym do prokuratury M. S. przedstawił okoliczności, w jakich miało dojść do przywłaszczenia jego rzeczy, wskazał sprawcę oraz zawarł w nim wniosek o zajęcie się jego sprawą, o podjęcie stosownych czynności. Pismo zostało potraktowane jako zawiadomienie o przestępstwie, a przyjęcie przez Policję w wyniku podjętych czynności innej – mniejszej - wartości przywłaszczonej rzeczy spowodowało, że do Sądu Rejonowego w Kamiennej Górze został skierowany wniosek o ukaranie Z. B. w sprawie o wykroczenie.

Stosownie do art. 234 kk, odpowiada za fałszywe oskarżenie innej osoby o popełnienie czynu zabronionego ten, kto przed organem powołanym do ścigania lub orzekania w sprawach o przestępstwo, w tym i przestępstwo skarbowe, wykroczenie, wykroczenie skarbowe lub przewinienie dyscyplinarne, fałszywie oskarża inną osobę o popełnienie tych czynów zabronionych lub przewinienia dyscyplinarne. W dyspozycji tego przepisu mieści się fałszywe oskarżenie kogoś przed organem ścigania o wykroczenie. Tego rodzaju zachowanie jest oczywiście również pomówieniem, wyczerpującym znamiona z art.212§1kk, co oznacza, że oba te przestępstwa pozostają w zbiegu. Z. B. uznał, że został niesłusznie - fałszywie - oskarżony o popełnienie wykroczenia i w związku z tym skierował do sądu prywatny akt oskarżenia w sprawie o zniesławienie.

Rzecz jednak w tym, że w takim przypadku zbieg przestępstwa z art.212kk z przestępstwem z art.234 kk ma charakter pozorny. Tak w judykaturze, jak i w piśmiennictwie, stwierdza się, że pomiędzy zakresami znamion obu tych przestępstw zachodzi stosunek wykluczania oparty o zasadę *lex consumens derogat legi consumptae*, będącą jedną z reguł wyłączenia wielości ocen, przy czym przepisem pochłoniętym jest tu art.212§1kk. Jak się przyjmuje, fałszywe oskarżenie jest swoistą kwalifikowaną postacią zniesławienia, szczególnym jego przypadkiem, wyłączającym ogólną normę odpowiedzialności z art.212kk (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 października 2013 r. w sprawie III KK 161/13, LEX 1385874, jak również A. Zoll (red.): Kodeks karny. Część szczególna, Komentarz, Tom II, Warszawa 2008, s. 799; J. Wojciechowski w: Kodeks karny. Część szczególna, Komentarz do artykułów 117-221 pod redakcją A. Wąska, Tom I, Warszawa 2010, s. 1321; B. Kunicka-Michalska w: Kodeks karny. Część szczególna, Komentarz do artykułów 222-316 pod redakcją A. Wąska, Tom II, Warszawa 2010, s. 242).

W realiach tej sprawy oznacza to, że oskarżyciel prywatny Z. B. nie mógł skutecznie oskarżyć M. S. w trybie prywatnoskargowym o przestępstwo zakwalifikowane przez niego z art. 212 § 1 kk, a w istocie wyczerpujące znamiona przestępstwa ściganego z oskarżenia publicznego, to jest z art. 234 kk. Zwrócić należy uwagę w tym miejscu, że opis czynu i zaproponowana przez oskarżyciela prywatnego jego kwalifikacja prawna nie były wiążące dla sądu pierwszej instancji. Powinnością sądu było ocenić co stanowi przedmiot postępowania i po stwierdzeniu, że nie zostało ono wszczęte na skutek skargi uprawnionego oskarżyciela umorzyć je wobec wystąpienia ujemnej przesłanki procesowej z art. 17 §1 pkt 9 kpk. Niedostrzeżenie tej przeszkody procesowej przez Sąd Rejonowy spowodowało konieczność uchylenia zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części (pkt 3 i 4 części rozstrzygającej) przez Sąd Okręgowy w trybie art. 439 § 1 pkt 9 kpk i umorzenia postępowania na podstawie art.17§1 pkt 9 kpk o czyn zarzucony w pkt II części wstępnej.

Na podstawie art.436 kpk rozpoznanie środka odwoławczego ograniczono do uchybienia podlegającego uwzględnieniu z urzędu, ponieważ rozpoznanie w tym zakresie było wystraszające do wydania orzeczenia. Zarzuty postawione zaskarżonemu wyrokowi w apelacji przez oskarżonego stały się w takiej sytuacji bezprzedmiotowe dla dalszego toku postępowania.

Konsekwencją umorzenia postępowania w sprawie jest obciążenie kosztami procesu oskarżyciela prywatnego Z. B. (art.632 pkt 1 kpk).